

SLOVENSKI NAROD.

Izhaja vsak dan, izvenredni ponedeljski in dnevi po praznicah, ter velja po pošti prejemati za avstro-ogerske dežele za celo leto 16 gld., za pol leta 8 gld. in za četrt leta 4 gld. — Za Ljubljano brez pošiljanja na dom za celo leto 13 gld., za četrt leta 3 gld. 30 kr., za en mesec 1 gld. 10 kr. Za pošiljanje na dom se računa 10 kr. za mesec, 30 kr. za četrt leta. — Za tuje dežele toliko več, kolikor poštnina iznaša. — Za gospode učitelje na ljudskih šolah in za dijake velja znižana cena in sicer: Za Ljubljano za četrt leta 2 gld. 50 kr., po pošti prejemati za četrt leta 3 gld. — Za oznanila se plačuje od četiristopne pošt-vrete 6 kr., če se oznanilo enkrat tiska, 5 kr., če se dvakrat in 4 kr. če se tri- ali večkrat tiska.

Dopisi naj se vsote trankaraj. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo je v Ljubljani v Franc Kolmanovej hiši št. 3 „gledališka stolba“.

Opravništvo, na katero naj se blagovoljivo pošiljati naročnine, reklamacije, oznanila, t. j. administrativne reči, je v „Narodni tiskarni“ v Kolmanovej hiši.

Telegrami „Slovenskemu Narodu“.

London 2. aprila. Minister vnanjih zadev Salisbury je 1. aprila poslal zastopnikom Anglije pri družih vladah depešo, v kateri globoko obžaluje obnašanje Rusije. On pravi, da se prevagovalni vpliv Rusije ne more v sklad spraviti z interesi Anglije; naglašja, da se na grško narodnost nij oziralo; on se boji, da bode vsled načina, po katerem ima Turčija plačevati vojno odškodnino, Turčija dalje časa ostala v odvisnosti od Rusije. On prizna, da je nedvomno treba velicih izprememb v evropskih pogodbah, vendar terja in ostaje pri tem, da se cel mirovni dogovor v pretrés vzame na kongresu, brez pridržkov kneza Gorčakovega.

London 2. aprila. Hardi je imenovan za državnega tajnika v Indiji. — Stanley je prevzel vojno ministerstvo.

London 1. aprila. Državni tajnik vojske, Hardy je denes prinesel v parlament kraljevo pismo, v katerem se pravi, da so denašnje državne razmere v orijentu take, da treba za vzdrževanje miru (?) in za varstvo državnih interesov naredbe izvesti, da se še druga sredstva za vojaško službo vporabijo, zatorej kraljica zbornici naznanja, da hoče redno rezervo in milično rezervo sklicati.

Govor slovenskega poslanca dr. Vošnjaka

(v državnem zboru 27. marca, po stenografičnem zapisu).

Gospoda moja, ne da bi se spuščal v historične spomine, katere nam je predgovornik (Coronini) tako sijajno in zgovorno predstavljal,

pečal se bodem s prostimi, navadnimi besedami samo s stvarjo, ki jo imamo pred sobo in bodem le dogodke zadnjega časa za predmet svojemu preiskavanju jemal. Po skoraj dvehletnih razpravah sta vlada in ustavoverna stranka, od katere določitve naposled vendar vse odvisi, do tja prišli, da nam denes zopet dvehletni provizorij na dovoljenje predlagati. V tacem trenutku, ko mora vsak avstrijski rodoljub toplo želeči, da bi bila Avstrija znotraj jedina in složna, in tako močna na zunaj, naj sklepamo dvomesečni provizorij, in živimo na odpoved, kakor kaka stanovajska stranka!

Res, daleč je prišlo z avstrijsko monarhijo, odkar je ustavoverna stranka tukaj, in Tisza s tovariši onkraj Litave na krmilu. Dajte, izpolnite zdaj svojo obljubo, ki ste jo dali leta 1871, ko ste v zvezi z Magjari ministertvo Hohenwartovo vrgli, narodom in kroni, da ste vi sami, ki znate redovito stanje v Avstriji narejati in nagodbo z Ogersko napraviti. Denes, ko bi bili imeli vi svojo dano besedo uže davno rešiti, stojimo pred nakopičeno zmešnjavo nerešenih vprašanj in raste negotovost od dne do dne. In vendar mislijo gospodje z vladne klopi, da bodo nagodbo v dveh mesecih naredili? No, jaz sem prepričan, da tega sami ne verjemó. Še so v jako važnih vprašanjih, ali prav za prav v vseh vprašanjih, — jaz domišljam le na še nerešeno kvotno vprašanje, na vprašanje 80 milijonnega dolga, na diference v colnem tarifu, bankno vprašanje itd. — tako velike razlike, da nij misliti, ka bi se dale v dveh mesecih poravnati.

Najmenj sta pa ta vlada in ustavoverna stranka v stanji, obstoječe diference poravnati, saj uže dve leti okolo njih delati, a sta državni voz le še bolj v blato zagreznili.

Po dveh mesecih bi torej na tistem mestu stali kakor stojimo denes in mi bi bili pred Evropo in pred avstrijskimi narodi osramočeni, da vnovič provizorij dovoljujemo, na pr. na kak mesec, ali na 14 dni in tako na dalje brez konca. Meni bi moglo malo na tem ležeče biti, če vlada in ustavoverna stranka kaže vnovič svojo slabost in nezmožnost, urejene razmere v Avstriji ustvariti; gospodje so v tem oziru uže toliko nasprotij in nedoslednostij videti dali, da je le pri potrpežljivosti in pozablivosti, katero imajo avstrijski narodje, mogoče, da ti narodje potrpljenja ne izgubodo. Kdor pa upa boljše bodočnosti za našo monarhijo, srečnejšega stanja za njene narode, temu ne more vse jedno biti, da se v tej, kakej velevlasti popolnem nevrednej obliki dvomesečnega provizorija neprenehoma gibljemo.

Če se uže kak provizorij delati mora, naj se vzame večji čas, dve ali tri leta. Ker sta vlada in stara garda, kakor je jeden mojih čestitih kolegov v delegaciji imenoval ustavoverno stranko, počezali po dvehletnem zavlačevanju, da nijsta v stanji, nagodbe napraviti, bil bi vendar čas, da bi delo z rok dejali in ga drugim možem prepustili.

To bi bilo domoljubje; nij pa domoljubje, kakor se nam z vladne klopi zagotavlja, vedno držati se vladne mize in vedno večjo zmešnjavo delati, kakor je uže dozdej. Ta poziv se ne obrača le na našo vlado, on velja tudi onkraj Litave, kjer bi se tudi morali ljudje in sistema temeljito premeniti.

Pa tudi še drugi, ne manj važni uzroki govore za daljši, nego za dvomesečni provizorij. Zdanja obravnavanja imajo namreč dozdanji dualistični sistem kot podlogo državnega uravnanja za družih deset let zopet potrditi.

Listek.

O razvoji človeškega dela.

(Nedeljsko predavanje gosp. Karla Križmana v ljublj. čitalnici.)

(Dalje.)

Motiv ali nagib, kateri človeka najbolj priganja k delu, je koristolovje in pa upanje s pridobljenimi rečmi zboljšati svoje stanje. Kjer tega upanja nij, tam gre tudi delo počasni od rok. Kjer je tedaj država dopuščala robstvo, tam se je delo slabo razvijalo.

Sužnji, robovi, nijso imeli nikakor onega interesa pridno delati, vsaj to nij njim nič koristilo, nekaj izdelkov več ali menj, kaj je to brigalo nesvobodnega delavca, to je edino trpel gospodar.

Na ta način so se posemezni robovi tako polenili, da v prostih dneh, v katerih so imeli

za sé delati, za nikakoršno delo nijso prijeli. — Ko so Angleži osvobodili črne robove v zapadnej Indiji, so ti osvobodenci tako lenobo pasli, da je vlada morala sklicati odbor ali enketo, katera se je posvetovala, kako bi se ti ljudje mogli pripraviti k delu, kar se je na zadnje s tem posrečilo, da so uporabljali proti njim zamorce in jih tako priyadili na delo.

Misel, da večja ali manjša pridnost ne podeli nikake koristi, je torej glavni uzrok obče znane lenobe robov. Iz te apatije jih je bilo mogoče spraviti le na dva načina. Ali s silo ali pa s tem, da je gospodar prepustil nekaj pridelka ubogemu sužnju.

Prvi pot je bil navadnejši; gospodarji, še bolj pa njihovi nadzorniki so uboge robove tako trpinčili, da so jim ti kar pod rokami umirali.

Od tod izvira splošna misel, da je vsak rob tolike muke trpel. To nij bilo res. Pridni

in izurjeni robovi so bili jako čislani in so se za drag denar kupovali; oni so žveli z gospodari vkup in velikokrat so se le vnanje v tem ločili od prostih ljudij, da nijso imeli političnih pravic.

Še na boljem pa so bili oni, katerim je gospodar prepuščal en del pridelkov; kajti na ta način so si taki sužnji toliko prihranili, da so si kupili svojo prostost.

V poznejših časih se ljudje nijso več v sužnost prodajali, marveč so se jim prepuščala zemljišča v popolno last tako, da so jih po smrti njihovi otroci dobivali. Ta naprava je jako pomnožila človeško eneržijo, kajti zdaj je uže človek vedel, da vse kar stori, dela za sé in za svoje; zdaj se podaje v dela, katera še le v teku let koristijo in tako množi svoje imetje.

Še bolj energičen pa je prosti delavec. Ker mu zraven tega, da ve, zakaj da dela,

A pač mora zdaj priznati vsakdo, kogar strankarska strast ne slepi, da ravno dualistična državna oblika ne daje Avstriji priti do urejenih gotovih razmer. Dualizem sè svojimi, za Avstrijo tako nevarnimi tendencami, po jedni strani na korist gospodovanja dveh političnih in narodnih strank, nemške ustavoverne stranke tukaj, in magjarske narodne onkraj Litave, **avstrijske Slované zatirati in stiskati** v hlapčevstvo, in po drugi strani namero, na korist prav apartnega takoimenovanega ustavovernega liberalizma, ki se pa od prave svobode in tolerance loči, kakor voda od ognja — na korist tega liberalizma, torej cele dežele in narode v prisilno obleko svoje tiranije stlačiti, ta dualizem je Avstrijo na rob propada in pogina pripravil in če bode še dalje trajal, pomenja razrušenje monarhije.

Zato se morajo druga pota nastopiti in drugi možje morajo na čelo uprave priti, ako se hoče, da se vrne zopet zadovoljnost mej avstrijske narode in da se oživi ljubezen do skupne domovine.

(Konec prihodnjič.)

Čehi

so se zjediniili le v tem, da bodo na zunaj dežele, ali glede državnega zbora, složno postopali. Glede družih vprašanj, na primer pošiljanja v deželni zbor, še dogovori niso končani, kakor „Pokrok“ pove. Vendar se ti dogovori nadaljujejo in je upati, pravi rečeni list, da bode češki narod kmalu v jednih vrstah zopet v vseh političnih in narodnih vprašanjih složen stal.

Tudi „Narodni listy“ posvečujejo skupnemu proglasu dr. Riegro in dr. Sladkovskega velik pomen za Čeha v tem hipu. „Trenotek velikih in slavnih dogodkov v rodovini slovanske, o katerih je sanjalo celo naše pokolenje, nij mogel preiti brez dobrega učinka za naš narod“ pravijo „N. L.“ „Ker se svet navaja drugače gledati na Slovanstvo nego zdaj, obrača se tudi pri nas na bolje, kakor si je le katero češko srce želeti moglo.“

Obedve češki novinarski glasili pak veliko važnost pokladati na ono mesto v proglasu, kjer se pravi, da „se nam nij strahiti pred prihodnostjo, ker smo sinovi velike rodbine slovanske, kine dá nobenemu svojih členov poginiti.“

„Narodni listy“ dalje pripovedujejo, da

se je sprava naredila na zdravih podlogah, t. j. ne tako, da bi se bila slabša stranka, ali ona ki je bila v manjšini, morala samomoriti, kakor so nekateri psevdomiritelji zahtevali. Prepustilo se je obema strankama mej soboj prepričanje o malih stvareh, v velikej narodnej stvari pak se je popolno zedinjenje doseglo. In na tej poti se utegne še do zdravejše narodne organizacije priti.

Politični razgled.

Notranje dežele.

V Ljubljani 2. aprila

Ignatiev je odpeljal se v nedeljo zjutraj iz Dunaja. — V soboto je pri cesarji obedoval. Potem je imel zvečer še z Andrassyjem uro dolg razgovor. Potem je do treh čez polnoči delal s svojim tajnikom.

Iz Pešte nam dohaja, Bog sam zna h kolikemu kratu, zopet „novost“, da je pogajanje zaradi **napodbe** zopet enkrat v ministerskih dogovorih brez uspeha ostala. Magjari se glede finančnih colov na kavo in rajž nič ne hote udati.

Vnanje države.

Iz **Peterburga** priobčuje naš oficijalni korespondenc bureau telegram, da ruski časniki želé direktnega dogovora z Anglijo. Škoda, da nij povedano, kateri časniki so to. Kar mi beremo, terjajo ruski časniki narobe: naj se prime za meč in naj se še z Anglijo obravnava.

Francoski list „Temps“, ki pa ne spada mej najzanesljivejše, ima iz Dunaja telegrafično poročilo o misiji generala **Ignatieva**, kateri se je v nedeljo vrnil iz Dunaja. Ta vir hoče vedeti, da Ignatiev „v vsem in celem“ nij dobro opravil na Dunaji, da dunajska vlada nehče priznati mirú sanšefanskega za podlogo separatnega dogovora. Pogoji Avstrije da so: 1. Uglavljenje avstrijskega vpliva (sic!) nad zapadnimi deli Balkana po vojaških in trgovinsko-političnih pogodbah. 2. Odpretje naravnostne železniške zveze do Soluna. 3. Odstranjenje nove Bolgarije od egejskega morja. 4. Zagotovljenje turške oblasti tam, kjer v evropskej Turčiji stanujejo Mohamedani. 5. Direktno sporazumljenje s Turčijo brez vplivanja Rusije o reformah (zopet!) v zapadnih balkanskih ozemljih. — Kaj bi se dalo na to reči! Pač mnogo. Omeniti pa hočemo le, — da vsemu temu ne verujemo. Najbrž je Ignatiev pri naših odločilnih krogih, ki so nad Magjarom Andrassyjem, dobro opravil, t. j. Avstrijo Rusiji približal, kar je jedina rešitev.

Angleška se na vojsko pripravlja v Evropi in Aziji tako, da se je res vojne bati. Zdaj je za gole demonstracije vseh rečij uže preveč. Najnovejša poslanica lorda Salisburyja tudi nij taka, da bi vzbujala pokojnost. Če se

Rusija v čem ne uda, — in nij podobe, da bi se hotela, — začne se nova vojska, in Bog ve, kako se bode razširiti mogla.

Nemška „Nordd. Allg. Ztg“ Angleže opominia, da, če govore in žugajo v evropskem imenu, naj vedo, da jih nij dozdej nihče pooblastil evropsko „svobodo“ zastopati.

Dopisi.

Iz Novega mesta 1. aprila. [Izv. donis] V tukajšnji čitalnici so se začele zopet gledališčne predstave in odbor čitalnični zasluži le hvalo, ako skrbi za to, da se ljudstvo duševno izobražuje, kajti gledališče je dobra učilnica v denašnji socijalnosti. Želel bi le, da bi se pri izbiranju iger posebno na to gledalo, da imajo čisto in čedno podlago. Posebno na mladost se mora pri nas ozirjemat, katera h gledališnim predstavam marljivo dohaja, kajti v naši mladini je naša bodočnost.

Toliko za zdaj o gledališnih predstavah v čitalnici. Kar se pa nekaterih puhlih glav tiče, katerim nij mar za duševni razvoj, ki se pa vendar vedejo, kakor da bi oni sami gospodariji bili, in tako prosto veselje kalijo, hočem vam prihodnjič pisati.

Zdaj pa še nekaj. Osnovalo se je v našem majhenem mesticu v novejšem času neko društvo, o katerem se pa do sedaj še ne ve, ali so mu pravila uže potrjena ali ne. To društvo dalo si je lepo ime „Grundbuchsverein“, kaj ne da lepo ime? In paragraf „eins“ tega društva se glasi: „piti“, in, ako se ne motim, govorijo vsi paragrafi samo o pitji in zopet pitji. Kdor želi temu društvu pristopiti, mora biti polnoleten in „ein guter Weintrinker“ ter se ali pismeno ali ustno oglasi pri „erster Votant“. Ta stavi predlog in zvečer povabi se novi kandidat, da položi svoj „Glaubensbekenntniss“. Navadno mora kandidat tri vprašanja dobro rešiti, katera obstojijo iz treh dobrih kozarcev vina. Ako je kandidat omenjene kozarce zaporedoma izpil, postane tako sprejeti ud „provisorischer Amtsdienner beim Grundbuch“, kaj ne da lep napredek za Novo mesto? Ako pa ima kandidat posebne talente, lahko si izprosi še kakih šest do sedem vprašanj, in če mu je sreča ugodna, postane prvi ali drugi „Votant“, ali pa „provisorischer Grundbuchsführer“ itd. Se ve da se skoraj vsak čas pripeti, da ubogi kandidat zaradi pretežavnega izpita pijan pod mizo pade, to se imenuje, kakor se mi zdi, „Wechselgrund“. — Zdaj se pa ljubljanski „butelj“

množi eneržijo še upanje, da si s svojim zaslužkom tudi lahko socijalno stanje izboljša, to je, da iz prostega delavca postane lahko samostalen gospodar. Da to upanje v dobrem smislu vpliva na človeško eneržijo, indirektno lahko razvidimo iz žalosti in pobitja onih nesrečnih gospodarjev, kateri svojo domačijo izgube.

Drugi element človeškega dela je intelektualna stran.

Kdo bi hotel popisovati veliki razložek mej prvotnim človekom in mej denašnjim čašom, v katerem je človek dosegel več, kakor si misliti moremo. Tako početje bi presežalo moje moči, kajti pisati bi moral zgodovino človeškega duha.

Omeniti hočem le toliko, da nam triumfi Aragovi, Helmholtzovi in drugih duševnih velikani kažejo velikanski napredek in opravičujejo upanje, da na tej strani nij stavljene meje človeškemu duhu.

Izvor vseh naravnih močij je solčna gorkota in vse naravske prikazni, bodi si akustične, mehanične, električne ali kemične so le različne posledice solčne toplote, prouzročene po različnosti tvarin, na katere upliva ta toplota; posamezne poskušnje, pri katerih se je posrečilo s samo mehanično močjo prouzročiti najprej glasove, potem gorkoto, luč in naposled magnetične in električne prikazni, rodile so misel, da pri vsakem naravskem dogodjaju pokazujejo vsake vrste moči, bolj ali manj opazljive in vidljive. Pri tej poskušnji se najbolj javlja, na pr. električna moč. Gotovo se prikazujejo pa tudi lučni, kemični in mehanični vplivi; in narobe pri dogodjajih, katere imenujemo mehanične, tudi gorkotni, akustični in lučni, električni in kemični.

Da navedem jeden obče poznat izgled: zavoro pri železničnem vlaku. Parna moč, katera suče kolo, torej mehanično vpliva, vsled ribanja naj prvo ogreje zavoro; kadar zavora

nekoliko odjenja, sliši se cviljenje, polagoma se pa les pri zavori tako razgreje, da jame goreti in tako vidimo kemične, lučne in te spremljajoče električne prikazni.

Če so pa vse naravske moči, naj se po svojih posledicah še tako razlikujejo, le nasledki solčne toplote, tem bolj verjetno je potem, da so to tudi vse mehanične moči, in če človeški um mehanične moči deli v več vrsta, na primer v organične in anorganične, temu je uzrok le to, da se ločijo le po sredstvih, po katerih pouzročujejo, bodi si gibanje ali pa mirovanje posameznih stvari. Le različnost teh sredstev je uzrok, da človek naravne mehanične moči deli v človeške, animalične, v vodno moč, vetrovno in parno; bistveno so vse te le mehanični upliv solčne gorkote. Istinitost tega mnenja nam je dokazal nemški učenjak Helmholtz v svojej bistroumnej razpravi: „Das Gesetz der Erhaltung der Kraft“. V tem delu nam je učenjak pokazal,

naj še potoži, „dass das soziale Leben in Rudolfswerth leidet“. Saj ima to mestice zopet novo društvo, ki je vredno, da najde posnemanje po celem širokem svetu.

Rad bi še pridjal slavna imena ustanovnikov tega društva, ali ker so imena odijozna, hočem to opustiti, ker sem prepričan, da pridejo ob svojem času še nekatera poročila o tem nemškem društvu v javnost.

Iz devete dežele 1. aprila [Izv. dop.] Dopis spoštovanemu Matiji Burgerju, novemu županu v Postojni: Na Vas kot zdanjega zastopnika občine in trga Postojnskega je sledeči dopis namenjen. Služba županstva je častna služba; izročuje se navadno osobi, ki nekaj na svojo čast drži. Tukaj v devetej deželi menimo, da tudi Vi nekaj na svojo čast držite. Če pa na svojo čast držite, gotovo si ne morete to v ravno veliko čislanje šteti, da Vas je nemškutarska manjšina s svojimi, tudi v devetej deželi znanimi manevri na županski stol vrnila. Vedite, da narodna večina Vas kot trdovratnega nemčurja ne mara, ter da nema za Vas družega čuta nego pomilovalne posmehljaje. Na Dežman-Deuove in odvisnih ljudij omahljive stranke protekcijo ne zanašajte se nič, ker ta Vam bode le toliko časa kadilo trosila, dokler se bode njej zdelo, kakor je Vašemu predniku hromovito učinila. Nasproti so pa narodnjaki nepremeljivi, vneti za blagor občine in domovine in zvesti svojim. Torej najpametnejše storite, ako se županstvu občine Postojnske, za katero Vi tudi rojeni niste, prostovoljno odpraveste.

Če pa hočete le po vsakej ceni župan ostati, Vam se iz devete dežele priporočuje, da namestu navod za umazano obrekovanje odstopnih Vaših spoštovanih prednikov dajati, skrbite rajši bolj za dobro občine, posameznih podsosesk trga Postojnskega.

Ko bi bil Postojnski trg na Francoskem ali na Angleškem, bil bi zdaj eden najbogatejših krajev na svetu, zakaj tistim narodom, ki znajo spečati svoje blago, ki umejo in znajo dati priložnost mestjanom lepoto zelene narave po volji uživati, bila bi tamošnja Vaša jama — v resnici pravi čudež narave, — Vaša prekrasna okolica, z živimi in bistrimi vodami, zelenimi gaji, svojim čistim in zdravim zrakom, studenec brezkončne izdatne špekulacije.

Zakaj pa pri Vas nij tega?

Zato ker Vi in nekateri poprejšnji zastop-

kako sončna gorkota upliva na organizme, in v njih polagoma nabira in kopiči mehanično moč; on je pokazal, kako solnena gorkota v vročih deželah razgreva zrak, kateri vsled tega z veliko močjo dere v mrzle regijone, kako se tam iznebi svoje gorkote in potem dere zopet nazaj v gorke kraje, — vsako leto ponavljajoča se prikazen, katero imenujemo pasatne vetrove, kateri morskim brodarjem toliko dela prihranijo.

Isto tako razgreva solnce s svojimi žarki v gorkih krajih vodo. Razgreta voda po naravnih zakonih dere proti polom, odda tam svojo gorkoto in dere zopet nazaj proti ekvatorju, te toke voda imenujemo mi ekvatorjalne in polarne toke in tudi te so za brodarstvo največje važnosti; njim ima Anglija zahvaliti svojo svetovno vlado, in baš ti toki so pripeljali Portugize v južno Ameriko.

Ker sem uže to omenil, naj povem, da objektivno Kolumbovo podvzetje nema tako

niki občine nemčurske olike tega ne zapopadete — nemate glave za to.

Ko bi bil trg bolj ozaljšan in povsod snažen; ko bi bili v trgu in okolo trga lepi senčnati kraji s senčnatimi drevoredi in pota z drobnim peskom posute; ko bi tuji dohajajoči k jamnim svečanostim našli vsaj prilične šatore in okrepčevalne paviljone, kjer bi se mogli obvarovati pred krivičnimi vremeni, trdom in gladom; ko bi pazljiva postrežba in zmerne enake cene prebivanje v Postojni bolj zljajšale; ko bi potniki na večer našli v Postojni kakšne prijetne zabave, namesto krika in razsajanja druhali in rujojenja ponočnih rogoviležev; ko bi se skrbelo, da bi mogli tisti, ki na poletje v Postojno stanovat pridejo, v krasno okolico, n. pr. v Predjamo, Mihael, sv. Kancijan, v Beljsko k mrzlej, zdravej iz škale vrelečej vodi itd. izlete po volji napraviti, gotovo je, da bi trg bil na glasu in imeniten in bi imel veliko več dobička, kakor ga do sedaj ima.

To smo sprevideli v devetej deželi, kjer imamo tudi župana s telesom, pa z duhom in voljo; ali pri njem nemškutarski matadorji, puhli „jogri“ Minerve, Marta, Merkurja zvonca ne nosijo. Morebiti da vam iz devete dežele še več pišemo.

Z Gorenjskega 1. aprila. [Izv. dop.] Res smo Slovanje še marsikaj želeli, kar Rusi zaradi zaviranja Evrope niso kljubu velikim popolnim zmagam in orjaškim žrtvam mogli doseči, kakor osvobojenje Bosne in Hercegovine. Pa se tolažimo, da bode bodočnost tudi tem jugoslovanskim ročvo m dala svobodo; sicer so pa tudi oni dobili toliko svobodo in se bode njih stanje toliko zboljšalo, da se morejo okrepiti in pripraviti za daljne boje za sveto slovansko stvar. Onemogla Turčija tako ne bode mogla ohraniti dolgo svojega vladarstva v evropskih provincijah in se celo v Azijo se množi število nezavdovoljnih s turškim gospodarstvom, ter se bodo tudi v onem delu turškega cesarstva v bodočnost rodile vstaje, ki bodo važne in še utegnemo doživeti konec otomanske države in popolno osvobojenje balkanskih Slovanov.

Slovanski sovražniki, neprijatelji naši in svete Rusije, so brž od začetka vojne do sedaj z raznimi, še s tako nepoštenimi sredstvi skušali naščuvati vso Evropo proti Rusiji, kakor se jim je bilo v krimski vojski posrečilo. Mnogo so v svojih glasilih pisali o nevarnosti evropskih, osobito avstrijskih „intere-

velikanske veljave, kakor navadno zgodovinarji trde. Ko bi tudi Kolumb ne bil našel Amerike, zaradi tega nam ne bi bila ostala nepoznana. Ko so Portugizi jeli iskati pot v iztočno Indijo okolo Afrike in sledili ekvatorjalnemu vodotoku, morali bi priti v južno Ameriko, kajti morski tok, kateri od ekvatorja dere proti južnej Afriki, se deli v dva dela; jeden nju teče okolo Afrike proti Aziji, drugi pa preko atlantičnega morja na obale južne Amerike; če so torej Portugizi pri svojem brodarenji zašli v ta transatlantični tok, morali so po njem priti v južno Ameriko in tako se je tudi zgodilo; poveljnik brodovja, katero je imelo plaviti okolo Afrike v iztočno Indijo, držal se je bolj na desno, zašel je v ta transatlantičen vodotok in naenkrat je zagledal mesto na levi, na desni suho zemljo in tako prispel v Porto Seguro.

(Konec prih.)

sov“ v orijentu, samo da bi Evropo zapleli v kako protirusko akcijo, in tako vzdigajoče se Slovanstvo zopet potlačili ali vsaj Rusijo odstranili, da bi iz mnogih obzirov na evropske interese popustili delo osvobojenja slovanske turške raje. Ko se pa nobena evropskih vlastij, najmanj pa Rusija, nij zmenila za prazno turkoljubno vpitje, so pa po svojih listih začeli trositi razne lažnjive vesti o grozodejstvih, katere so doprinašali Rusi nad ujetimi in ranjenimi Turki, ter klicali vso omikano Evropo v boj proti Rusiji, katera je po njih mnenji prelomila genfsko pogodbo. Dan na dan so bili turkofilski listi prenapolnjeni z lažnjivimi, Bog ve kje skovanimi dopisi iz bojišča, prinašajočih vesti o ruskih grozovitostih, katere so pa največ izkavali v redakcijah turkofilskih listov iz sovraštva do slovanske Rusije. Vse take vesti so se pozneje za lažnjive izkazale; ko so nekateri veljavni časniški dopisniki v pravilno pisanem protokolu izrekli, da Rusija človekoljubno postopa s turškimi ujetniki in ranjenci, a Turki prijatelji teh kulturonošcev doprinašali grozodejstva nad Bolgari ujetimi in ranjeni Rusi. Ravno tako za lažnjivo se je izkazala po slovanožrtnih časnikih raztrošena vest, da so ruski generali nekaj avstrijskih podložnikov pomoriti ukazali katera je dala povod nekej interpelaciji v avstrijske poslanske zbornici. Zlaj ko vse te laži in obrekovanja niso mogla pripraviti Evrope v vojno proti Rusiji, opirajo se na števila, ki naznanjajo, koliko se je Rusija povečala v zadnjih stoletjih. začeli so pisati in opazovati evropski državniki, da Rusija hrepeni po vsesvetovnej vladi in utegne evropskim državam osodepolna postati. Ko so pa Angličani si prisvojivali veliko zemlje v vseh petih delih sveta, je bilo tem časnikarjem všeč, le sveta slovanska Rusija bi si ne smela pridobiti nobene pedi zemlje, če tudi razširjenje oblasti prvih je neizmerno več škodila ostalej Evropi, kakor vse razširjenje ruskih zemljišč v Aziji, ker so se s tem Angličani prisvojili nek monopol v svetovnej trgovini drugim evropskim narodom gotovo ne v korist. Vendar se trdno nadejamo, da vpitje slovanskih vragov tudi zdaj ne bo našlo odjeka v vladnih krogih evropskih držav.

Domače stvari.

— (Shod narodnih volilcev v Ljubljani) v ponedeljek večer v čitalniški dvorani je bil dobro obiskan. Nad 100 volilcev se ga je udeležilo. Skleneno je bilo po obširnej debati tudi letos udeležiti se samo v 3. in v 1. razredu, kjer so neodvisni volilci, ne pa še v družem, ker tu imajo c. kr. uradniki absolutno večino, a nemajo polne svobode volitve, temuč volijo po želji svojih šefov. Skleneno je bilo, da so kandidatje narodne stranke sledeči gospodje: v III. razredu: dr. Bleiweis, Goršič, Peterca, Petričič, Potočnik; v I. razredu pa Franc Bučar, Pakič, Strzelba. Zborovanje je trajalo cele dve uri. Na konci se je postavil agitacijski odbor.

— („Laibacher Tagblatt“, gosp. dvorni svetovalec vitez Kaltenecker, prihodnje mestne volitve in narodna stranka.) Mi smo v nedeljskem listu „Slovenskega Naroda“ poročali, da so imeli naši nemški in ponemčeni protivniki 28. p. m. shod v kazini, kjer je govoril g. Kaltenecker o prihodnjih volitvah v ljubljanski mestni zbor in smo se čudili, „da on kot ne-Ljubljanc-

čan, on kot ne-Kranjec govori tako razžaljivo o domačej narodni stranki, ker je namreč dejal: naj Bog obvaruje Ljubljano pred nesrečo, videti v magistratni sobani tako večino, kakor je zdaj manjšina. (Möge Laibach vor dem Unglücke bewahrt werden, im Gemeinderathssaale eine Majorität zu sehen, die den Charakter der gegenwärtigen Minorität trägt.) — Vsled te naše notice je bil g. dvorni svetovalec dr. vitez pl. Kaltenecker od odličnega uda naše narodne stranke interpeliran, ali on prizna, da je res te za ude narodne manjšine mestnega zbora razžaljive besede govoril? Gospod Kaltenecker je slovesno in trdno zagotovil, da on nij niti teh niti podobnih razžaljivih besedij nikdar govoril. Gosp. Kaltenecker je na željo tudi pismeno potrdil, da onih besedij, ki mu jih je „Tagblatt“ v usta položil, nikoli nij govoril. — Mi to z veseljem na znanje jemljemo. Moramo pa v pojasnilo svoje nedeljske notice to le pristaviti: Mi smo one baje Kalteneckerjeve besede v originalu izrezali iz „Laibacher Tagblatta“, iz njegovega poročila o kazinskem shodu konstitucionalnega društva. „Laibacher Tagblatt“ je oficijalen organ konstitucionalnega društva in ustavoverne stranke v Ljubljani, torej tudi kolikor toliko organ g. Kalteneckerjev. Mi se moramo torej tem z večjim čudom čuditi silno kosmatim ušesom žurnalističnega reporterja „Tagblattovega“, da je slišal nekaj in zapisal, kar g. dvorni svetovalec nij nikdar govoril, kakor sam pravi. Tem bolj se moramo čuditi „Tagblattu“, ker nam je skoro vse drugo iz govora g. Kalteneckerja zamolčal, in baš samo to priobčil, kar si je sam izmislil in zlagal, ker le napačno slišati se kaj podobnega ne dá. Kaj je torej poročilom organa naših „konstitucionalnih“ verjeti? Radovedni smo, kako bode „Tagblatt“ mogel pošteno rešiti se iz blata, v katero je pahnen od lastnih patronov.

— (Umrl) je tukajšnji mrtvaški ogleda Sebastijan Rogel 79 let star. Pokojni je nam dvakrat na teden nosil razpisane svoje „mrtvice“ in nam dajal vsak mesec notičico o statistiki umrlih. Zdaj je vrsta prišla tudi nanj.

— (Valvazorja) je izšel in se razdaje 30 zvezčič, obravnujoč „od starih in najstarejših prebivalcev kranjske dežele.“

— (Izobraževališče za učiteljice) se bode v Celovci opustilo, ker je učiteljev dovolj doraslo in kandidatnje nemajo upati službe dobiti. Tudi so stroški preveliki, a korist te šole ne v pravej razmeri.

— (Mariborska hranilnica) je imela 1877. leta denarnega prometa za 6,095.284 gld. t. j. za 821.990 gld. več kot lani, kar kaže napredek.

— (Samoumor.) Piše se nam 1. aprila: Na reškej progi, mej Št. Petrom in Kilovčami se je denes ustrelil nek železniški čuvaj. Pretekli dne je dobil predplače (vorschuss) 100 gld., a včeraj je zatolkel tega denarja 35 gl. To ga je pa baje pripravilo, da obupa, ter peklo ga tolikaj, da je sklenil prositi Karona, naj ga prepelje čez Stiks na oni svet, kjer nij dolgov, ter se je vsled dobro merjenega strela preselil iz te solzne doline. Zapustil je ženo in štiri nepreskrbljene deklice.

— (Poziv pisateljem slovenskim.) Čestiti odbor „Matice slovenske“ mi

je zopet izročil uredništvo „letopisa“ njenega, kateri ima letos izhajati razdeljen na štiri snopiče. Kakor lani, obračam se tudi zdaj do cenjenih naših pisateljev z uljudno prošnjo, naj mi, kakor lani, tudi letos na pomoč bode s spisi, primernimi „Matici slovenski“, ki o izdavanju knjig v nekakej sredi stoji mej visokoznanstveno akademijo in pa založnico prostemu ljudstvu ugodnih knjig. Znanstvena gradiva — v nevoljo takim udom, ki nijso učenjaki prve stopinje, zabavni članki pa naj tudi zmirom imajo nekoliko podučnega zrnja v sebi: v obče rečeno, naj je vsak članek Matičnih spisov tak, da čitatelja mika, vsaj dvakrat ga prebrati. — Vrh tega je največ želeli izvirnih spisov ali vsaj taci, ki jih je pisatelj po virih prestrojil na svoje. Sprehajaje se v spisih svojih po obširnem svetu, posebno slovanskem, naj pa nikar ne zanemarjamo domačih tal. Ne morem si kaj, da ne bi iz pisma, ki sem ga prejel od veljavnega rodoljuba iz Štajarskega, prepisal tu par vrstic, ki so kakor trdi, „glas iz naroda“: „Kedaj bomo Slovenci od rešetarjenja jezikoslovja prestopili na spisovanje družih važnih in slovstvu našemu potrebnih reči? Mar še nijsmo zadosti „filologische nation?“ Človek bi nič ne rekel, ko bi „Matica“ škodo pri tem ne imela; če pa oporekajo udje, češ, to je za kakega jezikoslovca, ne pa za mé, ki bi rad v svoj podak kaj čital, potem se bo moralo na javno mnenje večji ozir jemati. Kar se pa tiče pisave same, želeli je, da vsaj nekaka enoličnost vlada v spisovanju Matičnih knjig. Pravila slovnice slovenske naj so nam kažipot, ne pa zaljubljenost v oblike, ki se, kakor nam pričajo skušnje preteklih let, spreminjajo kakor ženska krila. Končno moram dostaviti še eno željo ki je bila objavljena v zadnjem občnem zboru Matičinem, in ta je, naj se izbirajo spisi za „letopis“ naš namenjeni, ki nijso preobširni, da jih nij treba trgati na več nadaljav zdaj, ko ima v 4 zvezkih izhajati na leto in dan, katerih vsak naj bi obsegal kakih 5—7 tiskanih pol z raznoterimi članki po plavilu: „variatio delectat“. To so želje, s katerimi se obračam do častitih pisateljev naših, proseč jih vljudne podpore z dostavkom, da so jim po pravilih Matičnih zagotovljene nagrede za vsak sprejeti članek, ki ga pisatelj izrekoma ne daruje Matici.

Dr. Jan. Bleiweis,
Matičin preds.

— („Konfisciran“) je bil 28. t. m. mariborski tednik „Slovenski Gospodar“ zaradi dopisa iz Slovenskih goric.

Vsakdo zna, kako upotrebljajo ječmonovke, pastile in druga zdravila zoper prehlade, katere ali za leke zoper bronhitis. Nova zdravilna metoda Guyotoviimi ternimi kapsulami ne stoji na dan več od 10—20 krajcarjev. Pri vsakem obedu použij 2 ali 3 kapsule in čisto bodeš uže izza prvih vzemkov opazil veliko olajšanje.

Da se izogneš mnogoštevilnim ponarejanjem, pazi, da ima naslov sklenice podpis gospoda Guyota v trobavenem tisku. (86—1)
Zaloga v Ljubljani: G. Piccoli, lekarnar.

Listnica uredništva: G. D. Dopis iz K. je preobesen in bi utegnil tiskovneje pravdi povod dati, torej ga ne moremo natisniti.

Tujci.

1. aprila:

Evropa: Schwarzfeld iz Celovca.
Pri Slonu: Szailer iz Dunaja. — Burda iz Grada. — Dolenc iz Vipave. — Hons iz Dunaja. — Verbič iz Novega mesta.
Pri Matiči: Nicolausig iz Trsta. — Hegner iz Dunaja. — Albori iz Trsta.

Dunajska borza 2. aprila.

(Izvirno telegrafično poročilo.)
Enotni drž. dolg v bankovcih . . . 60 gld. 60 kr.
Enotni drž. dolg v srebru . . . 64 " 75 "

Zlata renta	72	50
1860 drž. posojilo	110	75
Akcije narodne banke	797	—
Kreditne akcije	223	—
London	121	75
Napol.	9	74 1/2
U. kr. cokinji	5	73
Srebro	106	60
Državne marke	60	—

Kuharica in kuhinjsko dekle.

Za kolodvorsko restavracijo v Carigradu, katere gospodar je Kranjec, iščemo dobre kuharice in kuhinjske dekleta. — Prva ima dobro umeti nemško kulo, a osobito ima znati pripravljati jedi od moke, — nadalje treba, da kuharica govori tudi nemski.

Kuharica dobode poleg proste hrane in stanovanja do 30 goldinarjev na mesec, a kuhinjsko dekle z istimi uveti 12 goldinarjev na mesec; — gospodar restavracije se s pismom zaveže pri avstr. konzulatu, da preskrbi dotičnici prosto vožnjo iz Ljubljane v Carigrad, in sicer v II. razredu, ako mu ona obljubi, da ostane jedno leto pri njem v službi, a jej ob jednem plača tudi pot iz Carigrada v Ljubljano nazaj, kadar je dve leti pri njem odslužila.

Vsakova natančnejša izvestila dajo se pri dopisniku onega gospoda restavrant: v pisarni Hartmanovej, v Ljubljani, na dunajskej cesti, v Grumnikovej hiši. (103—2)

Dve kočiji, (100—2)

čisto novi, še prav malo rabljeni, na pol pokriti, se prav v ceno prodajeta. — Ponudbe sprejema administracija „Slov. Naroda“.

Poljna, njivna in gozdna semena,

zanesljivo kaljiva, osobito seme orjaške pese, franc. večne detelje in raznih trav
po najnižjih cenah prodaje

Peter Lassnik,

trgovec in ekonom v Ljubljani, v gledaliških ulicah št. 1. (97—3)

Išče se za Zagreb

pesterna

(Kinderwärterin),

katera nij manj kot 30 in tudi ne čez 35 let stara, ter mora biti popolnem zmožna italijanskega in tudi jednega slovenskega jezika. Natančnejši pogoji pismeno pod naslovom: „A. C. Agram Nr. 101“. (105—1)

Najfinejše

olje iz sala pomuheljevih (dorševih) jeter

izvrstno zdravi kašelj, sušico, rakitis, bramorje ter najboljše čisti kri.

Vsako steklenico z navodom po 60 kr. prodaje

Gabriel Piccoli,

lekarničar, na dunajskej cesti v Ljubljani.

Vnanje naročbe izvršujó se takoj s poštnim povzetjem. (72—9)

„Rheumatismus-Aether“

za odpravljanje bolečin vseh vrst, akutnih in kroničnih. (79—4)

Ta „Aether“ je najboljšo, najrealnejšo in najgotovješe izmej vseh dozda znanih sredstev proti skrnini (trganju po udih), protinu, vsakovrstnim otrpnojem rok ali nog, zbadljajem itd. Prav po gostem izgine imenovana bol uže izza enkratnega uporabljenja popolnem. — Cena velikej sklenici z navodom 1 gld, malej sklenici z navodom 40 kr. Najmanjša pošiljatev po pošti je ali 1 velika sklenica ali 2 mali sklenici. Pri poštnih pošiljativah se računa zavijanje in kolek z 20 kr. Zaloga v Kranjskej: v Ljubljani:

Viktor v. Trnkočzy, lekarničar „pri zlatem jednorogu“, na mestnem trgu št. 4; v Rudolfovem: **Dom. Rizzoli,** lekarničar.